Miscel·lània Cerverina 15 (2002) 123-139

Algunes obres al convent de Sant Domènec de Cervera al segle XVIII

Maria Garganté Llanes
Historiadora

1. Introducció

El conjunt de l'antic convent de Sant Pere Màrtir de frares dominics, conegut popularment com Sant Domènec, té els seus orígens a començament del segle XIV, quan l'any 1318 el rei Jaume II lliurava als frares predicadors uns terrenys propers al castell. L'any 1362 es començava a construir l'església i deu anys més tard ja s'hi reuní el Consell de la Paeria. Església i construccions annexes constituïen un conjunt d'envergadura, d'acord amb l'eclosió de les ordes mendicants en aquella època, tot i que les obres avançaven lentament i l'església no es donà per finalitzada fins al segon terç del segle XV[1]. La nostra breu aportació consistirà a detallar algunes de les obres de reforma i ampliació que s'efectuen a l'església durant el segle XVIII, quan el convent viu una particular renaixença gràcies, en part, a la seva participació en la recentment creada Universitat de Cervera.

La precarietat de les restes que ens han arribat fins avui difícilment permeten entreveure el que havia estat aquest convent i el seu temple. És per això que ens acollim a la detallada descripció que de l'església del convent en fa Cayetano Barraquer durant la seva visita a final del segle XIX: "*La iglesia mide 34 metros de largo por 9,90 de anchura en la nave y 4,10 en la profundidad de las capillas de cada lado. Consta de una desahogada nave, sin crucero, con seis capillas por lado, ábside semipoligonal de cinco lados, todo de estilo gótico. La bóveda de la nave guarda la forma del cañón recto tan acentuadamente apuntada que su sección describiría una ojiva equilátera, cir-*

[1] DURAN, A: *Llibre de Cervera*. Cervera: 2001, pàg. 203-206.

cunstancia de la que recibe él muy marcada esbeltez. Sostiénenla macizos arcos transversales, de sección cuadrada, con los ángulos achaflanados; y la adornan en los cabos de sus compartimientos apocados lunetos; particularidad que, á despecho de la forma ojival de esta bóveda, delata la reciente época, 1732, de su construcción. Las de las capillas guardan la estricta disposición gótica con cruzados aristones y claves. Sólo en los arcos transversales y nervios aparecen los sillares de pulida piedra. La altura total del templo debe calificarse de menguada, de muy sencilla toda la construcción, y de escasas y apocadas las solas tres ventanas que al interior dan luz. Decoran las capillas notable profusión de esculturados escudos heráldicos. Llaman la atención las dos contiguas al presbiterio, porque habiendo sido prolongadas por su fondo gozan de mucha mayor capacidad que sus hermanas"[2]. Barraquer clou la seva visita reservant-se l'opinió sobre l'altar major: "*El malísimo gusto del sencillo retablo mayor y sus chillones colorines exigen que le ocultemos tras el silencio*"[3].

De les capelles adjacents, en canvi, és Faust de Dalmases qui ens fa la descripció. Començant per la del Roser ens diu: "*Tiene un riquísimo altar y camarín, verdadera joya en su género, dorado todo á costa de grandes dispendios, tanto por la pureza y espesa capa del precioso metal que le cubre, como por ser de prolija escultura y de mucho relieve, cual estilaba el barroquismo*" [4]. La capella de Sant Tomàs la qualifica de "*grandiosa, sólida y elegante, afectando la forma de cruz latina, y coronada por esbelta cúpula*"[5]. Finalment, de la capella de Sant Felip i les seves relíquies en fa el següent comentari: "*El santo cuerpo fue donado por el Ilmo. D. Fray Ambrosio Martín, Arzobispo de Caller, a D. Juan Grau y Montfalcó, quien con tan excelente presente quiso ennoblecer la capilla de sus antepasados. Guárdase en una artística urna de madera cubierta de terciopelo encarnado galoneado de oro... colocada (en tiempo de los frailes) dentro de la peana que sustentaba la imagen del Santo. Es una estatua magnífica por su talla, y aún más por su dorado y estofado: representa a San Felipe, revestido como para decir misa; recomendamos á los inteligentes las bellísimas pinturas que decoran la parte central de la casulla, representando cuatro escenas culminantes de su martirio*"[6].

[2] BARRAQUER, C: *Las casas de religiosos en Cataluña durante el primer tercio del siglo XIX*, vol.II. Barcelona: 1906.

[3] BARRAQUER, 1906,vol. II pàg. 94

[4] DALMASES, F: *Guía Histórica-Descriptiva de la ciudad de Cervera*. Cervera: 1890, pàg. 124.

[5] DALMASES, 1890, pàg. 124.

[6] DALMASES, 1890, pàg. 124.

2. *Les obres a Sant Domènec durant el segle XVIII*

Voltes i teulada

La primera obra important que documentem a l'església de Sant Domènec –llavors Sant Pere Màrtir- durant el segle XVIII és la construcció d'una nova volta i teulada per a l'església. El contracte se signa el dia disset d'octubre de l'any 1732 entre el prior Fra Miquel Senant i Agustí Biscarri, mestre d'obres de Tàrrega. L'obra, però, es realitza sota la supervisió d'un personatge important dins d'orde dominicana de l'època: es tracta de Fra Tomàs Ripoll, general de l'orde des de 1725, després d'haver estat prior del convent de Santa Caterina de Barcelona (1698) i provincial d'Aragó (1723). Home d'una gran cultura i sensibilitat, fundà la biblioteca del convent de Santa Caterina amb 22.000 volums i publicà, en vuit volums, la seva obra *Bullarium Ordinis* (1729-40). Mecenes de nombroses obres, el mateix any 1732 també va edificar la nova església del santuari de Sant Magí de la Brufaganya[7].

Les obres que havia de realitzar Agustí Biscarri consistien a aixecar un pam més la carena de la teulada, anivellant-la des del presbiteri fins al frontis. S'especifica que la teulada s'havia de fer de manera que des de la carena fins als murs laterals el vessant fos el mateix per una banda que per l'altra i que aquest no havia d'excedir la tercera part de l'amplària. Altrament, la paret del frontispici s'havia d'alçar continuant el mateix gruix de paret de pedra i argamassa, amb les corresponents pedres ben picades a les cantoneres, arrencant tota la línia de pedres que formaven el ràfec i posar-les després de la mateixa manera. També s'havia de desfer i tornar a fer de la mateixa forma la teuladeta de fusta que aixoplugava la imatge situada damunt la porta de l'església i tot el frontis –part vella i afegit-, s'havia d'arrebossar d'argamassa i encalar de nou, pintant les línies de divisió de totes les pedres. Una altra part que s'havia de desfer era el campanar fins a l'arrencada del finestral de la campana grossa i tornar-lo a formar amb dos finestrals, però de manera que un mirés a llevant i l'altre a tramuntana –es tractava, doncs, de fer dues espadanyes en un dels angles de l'edifici.

A l'interior, l'obra principal consistia a fer els sis trams de volta de la nau,

[7] Les obres de la nova església de Sant Magí de la Brufaganya són realitzades pel mestre d'obres cerverí Pau Gaudier, germà de Marc Gaudier, que uns anys més tard serà l'artífex de la sagristia de la capella del Roser del convent de Cervera.

de dos gruixos de rajola i formar-les amb les seves corresponents llunetes. La volta s'havia de terraguixar i emblancar, així com les parets de sobre els arcs de les capelles "*donant una lletada de cals ab pinsell a las que ja ho estan ara, si és menester, per més uniformitat*". També s'especifica que tots els arcs i les claus de les capelles s'havien de pintar de color blau "*ab sas líneas blancas de divisió de pedras*". Així mateix, el color blau també s'havia d'utilitzar per resseguir les llunetes, tal i com sembla que ja estaven les del presbiteri. Aquest fet ens dóna una idea de la utilització del color en l'arquitectura religiosa d'època moderna, que de manera semblant a la pintura romànica –els frontals d'altar pintats com a precària substitució dels realitzats amb metalls preciosos- intenta posar de relleu allò que és inexistent: Així, si la façana no podia construir-se amb carreus ben escairats treballats al fi, aquests es podien pintar sobre l'arrebossat, i si els arcs s'havien de fer de guix i de maó, una àmplia franja de color en remarcava les pedres[8].

Finalment, al contracte consta que l'empresari s'havia de procurar tots els materials, excepte la fusta per fer les cintres, que li proporcionaria el convent, així com bigues, llates, claus i teules per a la renovació de les teulades. El preu de l'obra era de tres-centes seixanta lliures i s'havia d'abonar mitjançant tres pagues.

Capella i sagristia del Roser

La segona obra documentada i que segueix cronològicament fou la capella i sagristia del Roser, tot i que només podem documentar el contracte de la sagristia[9]. Hem de suposar l'existència d'una capella dedicada a la Mare de Déu del Roser ja des de final del segle XV, ja que l'any 1495 es constituí al convent la confraria del Roser. Val a dir que durant tot el segle XVI, gairebé totes les confraries del Roser de la contrada seran inspirades i reglamentades per la comunitat de dominics del convent de Sant Domènec de Cervera[10]. Els

[8] Aquesta predilecció pel color com a element indispensable per a embellir i sobretot "enriquir" els interiors, tindrà la seva màxima eclosió durant el segle XIX, amb la profusió d'estucs que imitaran el marbre de forma barroera i les pintures que imitaran rocalles i altres elements abarrocats, que són tan usuals als nostres temples.

[9] També es coneix el contracte de l'obra del retaule dedicat a la Mare de Déu del Roser, que fou construït per l'escultor barceloní Josep Julià l'any 1762 (LLOBET, J.M.: "Retaules de Cervera (segle XVIII)", *Palestra Universitària*, 2001).

[10] Segons l'arxiu parroquial d'Oliola (la Noguera) sabem que la confraria del Roser d'aquesta localitat fou instituïda l'any 1586 per Fra Antoni Navarro, del convent de Sant Domènec de Cervera.

capitans de la confraria que apareixen al contracte eren menestrals cerverins, entre els quals hi trobem un espardenyer, un teixidor, un negociant i un notari. El contracte se signa el dia nou de setembre de l'any 1737, doncs, entre els capitans de la confraria i els mestres de cases cerverins Marc Gaudier i Ramon Riambau[11].

Si bé no es tractava d'una obra de gran envergadura –el preu de noranta lliures ja ho evidencia-, el contracte no deixa de facilitar minuciosos detalls sobre com ha de ser l'obra projectada i quines dimensions ha de tenir cada un dels elements: en primer lloc, els fonaments han de tenir deu pams de fondària, la motllura de la cornisa ha de tenir un pam i mig quart d'alçada i la motllura del marc del portal ha de tenir tres quarts d'ample. Per tal de fer aquestes motllures se'ls entregava prèviament un dibuix d'aquestes i no era estrany que se'ls entregués fins i tot un motlle de guix. D'altra banda, al contracte s'especifiquen en tot moment els materials que s'han d'utilitzar i que eren de màxima importància a l'hora de determinar el preu de l'obra. Així, el terra de la sagristia s'havia d'enrajolar amb cairons de pam i quart i la volta havia de ser de guix i rajola doblada, mentre la coberta de la teulada havia de ser a dos vessants i el ràfec s'havia de fer d'obra cuita. Pel que fa a la temporització de l'obra, aquesta s'havia d'acabar el mes de gener de l'any següent, excepte blanquejar-*la "per ocasió dels glasos"*, per la qual cosa era preferible dur a terme aquesta feina arribat el bon temps i així assegurar que el fred i la humitat no malmetrien el decurs de l'obra. Finalment, s'estipula que a més de les noranta lliures, que és el preu de l'obra, a aquestes s'afegien les deu lliures més guanyades pels empresaris en la subhasta de l'obra.

3. Els artífex

Els Biscarri

El primer dels mestres d'obres que documentem és Agustí Biscarri de Tàrrega, fundador d'una nissaga de mestres de cases que s'establirà a Lleida. L'any 1729 trobem Agustí Biscarri fent obres al palau de la marquesa de la Floresta a Tàrrega, juntament amb Fèlix Roca. D'altra banda, l'any 1732 contracta les obres que s'han de fer al convent de Sant Pere Màrtir de Cervera,

[11] ACC: FN Cervera. Francesc Pomés (1735-37).

objecte del nostre estudi. L'any 1737 fa, juntament amb Francesc Soriano, una relació de les voltes que han de fer els empresaris de l'obra de l'hospital de Castelltort de Cervera, Josep Reyt i Josep Mestre. Aquest Agustí Biscarri -el primer membre de la nissaga que trobem a Tàrrega- mor l'any 1742. Dos anys més tard, al 1744, trobem els capítols matrimonials d'Agustí Biscarri menor, fill d'Agustí i Francisca, amb Jerònima Biosca de Guissona, filla de Josep Biosca, pagès de Guissona i Rosa (l'any 1758 un tal Josep Biosca, pagès, apareix com a fill del fuster Ramon Biosca, que també té una filla que es diu Jerònima i que es casarà amb el mestre de cases de Cervera Magí Borràs)[12]. Val a dir que en aquest document Agustí Biscarri es presenta com a mestre de cases de Lleida, on ja s'havia instal·lat el seu pare. Agustí Biscarri menor, doncs, exercirà la major part de la seva vida professional a Lleida, associant-se de vegades amb els Borràs –originaris de Cervera- com a director de fortificacions. L'any 1746, en el contracte entre el comú de la vila de l'Albi i el mestre de cases Ramon Salat per l'obra de l'església parroquial, se'ns indica que l'obra havia estat començada per Agustí Biscarri, però no sabem perquè aquest va abandonar l'obra; hem de tenir en compte que Agustí Biscarri pare havia mort feia quatre anys i no sabem quant temps havia estat parada l'obra. El més probable, però, és que hagués estat el fill qui va deixar l'obra per motius que desconeixem. Ell mateix també va participar en la construcció dels pavellons militars de Tàrrega. Finalment, l'any 1796, un tal Marià Biscarri de Lleida -probablement fill de l'anterior i nét de l'Agustí Biscarri que deixa Tàrrega-, visura l'església de Barberà de la Conca, construïda per Francesc Tomàs i Magí Veciana. Sabem que aquest Marià Biscarri participà en diverses obres a la capital lleidatana, entre les quals el Dipòsit d'Aigües, obra envoltada d'una gran polèmica que fins i tot el va dur a la presó durant un breu període de temps.

Els Gaudier

Per parlar de l'artífex principal de la sagristia de la capella del Roser, Marc Gaudier, ens hem de referir a tota una nissaga de mestres de cases d'inequívoc origen francès, que almenys a final del selge XVII estaven establerts a Igualada. Sabem, per exemple, que un tal Marc Gaudier o Godier dissenya, l'any 1692, el campanar de l'església de Sant Martí de Sesgueioles. El primer membre

[12] ACC: FN Guissona. Pau Ponces (1744).

d'aquesta nissaga afincat a Cervera, però, és Francesc Gaudier, que l'any 1717 trobem fent obres a casa de Raimon Huguet (en aquest document consta com a natural d'Igualada i resident a Cervera).[13] El mateix any, al setembre, ja apareix com a mestre d'obres de Cervera i fa obres al molí de Francesc Rabassa. D'altra banda, també sabem de l'existència d'un tal Pau Gaudier, mestre d'obres d'Igualada –suposem que podria ser germà de l'anterior-, que l'any 1717 construeix el cambril de l'església dels Dolors d'aquella ciutat[14]. Del matrimoni entre Francesc Gaudier i Maria neixen almenys una filla i quatre fills: Tomàs, Marc, Pau i Francesc, tots mestres de cases, que ja consten en tots els documents com a naturals de Cervera. Així doncs, Francesc i Maria, juntament amb el seu fill Tomàs creen un censal a favor de la confraria de Sant Joan i Sant Eloi el 10 de juny de 1731. De la mateixa manera, l'any 1732 trobem a Francesc i Marc Gaudier, pare i fill, contractant les obres de l'església i convent de Sant Magí de la Brufaganya. D'altra banda, l'any 1737 és Marc Gaudier qui contracta, juntament amb Ramon Riambau, l'obra que ens ocupa, la sagristia de la capella del Roser del convent de Sant Pere Màrtir de Cervera. L'any 1764, apareix Pau Gaudier, vidu i fill de Francisco Gaudier, en els seus capítols matrimonials amb Paula, vídua de Jaume Casamor. L'any 1769 sabem que el mateix Pau Gaudier té 54 anys i el seu germà, Francesc Gaudier, 42 anys. L'any 1761 els germans Gaudier, Tomàs, Pau i Francesc (a excepció de Marc) havien contractat, juntament amb Josep Reyt i Francesc Orovitg, també mestres de cases cerverins, la casa del noble Manuel de Siscar i Fivaller a Agramunt. Pel que fa a d'altres obres, sabem que l'any 1766 el capità reformat d'infanteria Simó Grau d'Alinyar paga a Francesc Gaudier unes tres-centes vint-i-cinc lliures del total del preu fet de l'obra de l'església de l'hospital de Castelltort. En aquest document sabem que Francesc és fill de Marc Gaudier, per la qual cosa ja estem parlant d'un nét del Francesc Gaudier que s'estableix a Cervera. Finalment, l'any 1780 també documentem un altre Francesc Gaudier[15] com a prevere de la comunitat de Sant Nicolau de l'església parroquial de Cervera. D'altra banda, també apareix una Francisca Gaudier, vídua del mestre de cases Jaume Borbonet, fet que constata els vincles entre les diferens nissagues de mestres de cases, que moltes vegades ultrapassaven l'àmbit professional –ja hem vist com Pau Gaudier s'havia casat amb la vídua del mestre de cases Jaume Casamor.

[13] ACC: FN Cervera. Ambròs Copons (1717).

[14] RÀFOLS, JF: *Diccionario Biográfico de Artistas de Cataluña*, vol. II. Barcelona: 1951.

[15] Consta com a fill de Francesc Gaudier, mestre de cases, i Maria Gaudier i Bargalló.

L'any 1784, Marc Gaudier –per qüestions d'edat podem suposar que ja es tracta d'un altre fill d'algun dels germans Gaudier[16]- presenta una relació, juntament amb els mestres de cases Tomàs Borbonet, Francesc Benach i Magí Vilar, sobre l'estat en què es troba l'església parroquial de Santa Maria de Cervera[17]. Finalment, l'any 1786, el mateix Marc Gaudier s'adjudica les obres d'ampliació de la Paeria de Cervera, segons els disseny de Jaume Padró i per les quals cobrarà la quantitat de cinc-centes lliures. Duran i Sanpere li atribueix l'autoria de l'escut del portal i de les mènsules del balcó afegit, tot i que enlloc hem trobat que Marc Gaudier hagués realitzat mai treballs d'escultura. D'altra banda, al contracte de l'obra que contracta Marc Gaudier, però, sí s'especifica que les figures de les mènsules que han de sostenir les llosanes dels balcons han de ser semblants a les dels altres dos balcons, però sense que n'hi pugui haver dues d'iguals, i posant la condició d'haver de presentar els dibuixos de les figures abans de procedir a llur execució[18].

4. La capella de Sant Tomàs: l'obra principal amb incògnites.

Malauradament la documentació no ha estat generosa pel que fa a l'obra de més envergadura que es duu a terme a l'església del convent durant el segle XVIII: la capella de Sant Tomàs, que segons Faust de Dalmases s'acabà de construir l'any 1718. Es tracta d'un edifici bastit al cantó esquerre de la nau, sobressortint per les seves dimensions i volum. És de planta central, quadrangular a l'exterior i poligonal a l'interior, coberta amb una cúpula que a l'exterior es tradueix en un cimbori de vuit cares. A l'interior, els murs estan definits per grans fornícules, gairebé capelles, culminades per una petxina o venera a la part superior i que albergaven cadascuna sengles altarets –en total eren cinc altars-. L'altar principal, que albergava la imatge de sant Tomàs, estava situat en l'edicle de més profunditat i elevació, perpendicular a la nau i culminat per una petxina a la part superior, sostinguda aparentment per una cornisa motllurada que recorre a la mateixa alçada tot el perímetre de la capella. Per fer-nos una idea més exacta de com devia ser aquesta capella, donat el precari estat en què es

[16] Fem aquesta afirmació donat que sabem que l'any 1763 Marc Gaudier –fill de Francesc Gaudier- ja tenia seixanta-quatre anys, per la qual cosa ens sembla arriscat pensar que encara estigués en actiu a l'edat de vuitanta-cinc anys, i més tenint en compte que dos anys més tard encara un Marc Gaudier contracta les obres d'ampliació de la Paeria.

[17] ACC: Fons de la Comunitat de preveres de Santa Maria de Cervera. Consells (1777-1793).

[18] ACC: Municipal. Llibres d'actes i negocis (1785-88), f. 95.

troba avui l'església de Sant Domènec i l'insuficient material gràfic existent – l'única imatge que es conserva de l'interior de la capella n'ofereix una visió frontal des de la nau-, podem trobar-hi una certa semblança amb la capella de la Immaculada o de la Mare de Déu de l'Incendi, de l'antic col·legi de Sant Bernat dels jesuïtes. La visió d'aquesta capella des de la part posterior, ja que la seva presència és imperceptible des del carrer major, s'acosta bastant a la capella de Sant Tomàs, per la seva planta quadrada i el cimbori vuitavat. Així mateix, la planta centralitzada i poligonal de l'interior també es repeteix, si bé la capella jesuítica, promoguda per un altre il·lustre mecenes, el jesuïta Pere Ferrusola, la supera en monu-mentalitat.

Durant la segona meitat del segle XVIII, doncs, no tenim gaires notícies de les obres que es duen a terme a Sant Domènec. L'any 1766, Fra Llorenç Fontanet exposa a l'ajuntament que dins el recinte del convent hi ha una torre mig ensorrada, immediata a la muralla que serveix de tanca al convent. Explica que la torre amenaça ruïna per estar gastat el salobre dels fonaments i que si la torre caigués podria afectar al sobreclaustre del convent o *"en otra capilla grande se va construyendo a Santo Thomás"*. Per aquesta raó demana el permís necessari per enderrocar la torre a costa del convent i sense tocar res de la muralla[19]. L'última afirmació sobre el perill que la ruïna afecti la capella que s'està construint a Sant Tomàs, posa en dubte el fet que l'estructura de la capella tal com la coneixem i ens ha arribat fins a nosaltres correspongui íntegrament a la que s'acabà de construir l'any 1718. En tot cas, la nostra hipòtesi és que efectivament s'hagués construït una capella dedicada a Sant Tomàs anteriorment, però que durant la segona meitat de segle aquesta s'hauria reformat i convertit en la gran capella sobressortint del temple. Tot just un any abans, l'any 1765, s'inaugurava el culte a la Mare de Déu de l'Incendi a la recent estrenada capella de la Immaculada a l'església de la Companyia de Jesús, de la qual ja n'hem assenyalat la similitud amb la capella de Sant Tomàs. D'aquesta manera, no sembla desgavellat suposar que dominics i jesuïtes, ambdós amb càtedres a la Universitat, pretenien "rivalitzar" també en matèria constructiva, aixecant sengles capelles als seus patrons: els jesuïtes a la Immaculada, patrona de la Universitat literària, i els dominics a Sant Tomàs, patró de les càtedres de teologia que hi ostentaven els dominics.

[19] ACC: Fons Municipal de Cervera. Llibre de consells (1764-68).

5. Un últim apunt: pels volts de la desamortització.

La primera devastació del convent va tenir lloc el 1810, amb el saqueig de les tropes napoleòniques. A partir d'aquí, la de Sant Domènec és una història de decadència, parella a la de tants altres edificis conventuals, per als quals la guerra del Francès i la desamortització foren cops mortals que n'acceleren la ruïna i la degradació. El convent de Sant Domènec, doncs, passà a mans particulars després de la desamortització. Poc abans, però, el mateix any 1835, l'ajuntament de Cervera feia un inventari d'allò que hi havia al convent i a la seva església, on ja s'evidenciava l'expoli al qual havia estat sotmès l'edifici[20] i que en constitueix l'últim testimoni abans de la visita de Barraquer, ja a finals de segle: "*En las celdas.—No se ha hallado en todas ellas sino una imagen de la Virgen de bulto, una tabla, mesa y bancos de una cama y una arquita vacia. En el refectorio: Una mesa larga y otra pequeña muy viejas. En la librería: Una porcion de libros viejos y estropeados. En la Iglesia: El altar mayor con S. Pedro Martir de madera. Las demás capillas sin ningun santo, ni otra cosa de las que adornavan sus altares y el órgano sin flauta alguna, existiendo solo su armatoste de madera. En la sacristia: Una cómoda grande de madera de nogal y dentro de ella una capa pluvial, dos dalmáticas, tres casullas, cuatro estolas, una bolsa de corporales, dos manipulos, dos singulos de algodón, cinco purificadores, dos misales de oro de requiem, un bonete, todo usado y de poco valor, un banco, un faristol pequeño, una toalla y otro trapo para enjugar las manos y la urna del monumento. Falta en el campanario la campana*".[21]

[20] ACC: Fons Dalmases. C-44 (còpia de Faust de Dalmases).
[21] ACC: Llegat Dalmases. Caixa

DOCUMENTS

1

1732, octubre, 17.
Contracte entre Fra Miquel Senant, Prior del convent de Sant Pere Màrtir de l'orde dels dominics de Cervera, i Agustí Biscarri, mestre d'obres de Tàrrega, per les obres de l'església del convent.

ACC: FN Cervera. Montaner i Nuix, Josep (1731-32).

Die decima septima mensis octobris anno a nativitatis domini millessimo septingentessimo trigessimo secundo.

Sobre lo conveni de ajust fet de las obras fahedoras en la igelsia del monestir del convent de St. Pere Martir orde de Predicadors de al pnt. ciutat de Cervera bisbat de Solsona especifica obras en la tava infrascrita per i entre lo Rnt. P. Prior del convent sobredit de una y Agustí Biscarri mestre de cases de la vila de Tarrega del mateix Bisbat de Solsona de part altra ab los pactes y avinensas seguents.

Primerament los Rnts. P. Fr. Miquel Senant Prior de la orde de dit monastir de Cervera y cathedratich en filosofia en la Real y Pontificia Universita de dita pnt. ciutat, fra Ramon Llorens sub-prior, Fr. Joseph Vila, Fr. Domingo Ros tots religiosos sacerdots de dit monestir y convent; convocats y congregats en la selda prioral de lo convent, sent la major part de los religiosos conventuals en aquell, haguda rahó dels absents y impedits y que en dita convocació no han pogut ésser presents comunitat tenint, y lo convent sobre dit representant en dit nom de grat y certa sciéntia donen a adobar per lo preu infrascrit la obra de la teulada y algunes capelles de la iglesia sobre dita. Y ab lo modo, pactes y condicions avall escrites a dit Agustí Biscarri, mestre de cases de la vila de Tàrrega, present y avall acceptant com a menos preu farà ditas obras al encant públich baix la subhastació del infrascrit corredor, los quals pactes són en lo modo y forma continuats en l ataba per estas cosas feta y que és del thenor següent: = Tothom qui vulla entendrer en fer la obra de la teulada, bòvedas y algunas capellas de la iglesia del convent de Sant Pere Màrtir orde de Predicadors de la present ciutat de Cervera, aquell que per menos ho farà segons consta la tava y pactes següents, en aquell se lliurarà.

1. Primo sapia aquell a qui se lliurarà de dita y baix més especificada obra, que ha de donar un palm més de l'alsada que ara té la carena de la teulada, posada a nivell des del presbiteri fins al frontispici de la iglesia (...).

2. Que la teulada se ha de fer de modo que des de la carena fins a las parets foraneas, tant de una part com de l'altra y per totas las sis naus de las capellas coresponents tingan un mateix vessant, lo qual no ha de ser més que la tercera part de l'amplària.

3. Que per que la teulada tinguia dos vessants regulars las parets foràneas dels costats del frontispici se han de alsar lo que sia necessari segons bon art; las dels costats ab lo gruix de dos palms y mitg de pedra y argamassa de part una finestra de uns tres palms y mitg de amplària y quatre y tres quarts de alsada a las de la part del convent, que per tot en la part més visible se deixaran estas ben formadas ab guix y ab un poch d'esqueixada baix a la part de fora, las quals parets se han de rebossar d'argamassa per la part foránea sols a la part del convent, tot lo que se ajustarà de nou. Y a la part del castell tant la nova com la vella, que no siga de pedra picada fins baix a la canal, la qual canal hauran de netejar de la runa que hi faran caurer y compondrela resseguint totas las pedras y juntas ab argamassa bona.

4. Qua la paret del frontispici se ha de alsar continuant lo mateix gruix de paret de pedra d'argamassa y de pedras picadas a las cantonadas de la part del convent, arrencant primerament total la línea de las pedras que forman ara lo cordó o ràfech y tornar-las a posar després del mateix modo y ab la mateixa forma; y així mateix hauran de fer las que forman lo ràfech de la paret del convent.

5. Que lo mitg de la altura de la carena de lo cordó del frontispici se ha de posar a palm y mitg de la porta, y en la mateixa línea del mitg del finestral que llevats los balustres y texat que se haurà de formar donant-li un palm més d'amplària de llum y posant-hi lo mestre a sas costas las pedras necessarias per amplària.

6. Que hauran de desfer y tornar a fer después del mateix modo y forma que està ara la tauladeta de sobre la porta de la iglesia y que se ha de rebossar de argamassa tota la paret que de nou se ajutarà a dit frontispici i demés ques necessitàs, donant a tot lo frontispici igualment una lletada de cals y pintar de ab sas líneas blancas de divisió totas las pedras y cordó de dita porta.

7. Que los pilars que se hauran de formar sobre dels archs de paret mitgeras de las capellas per a assentar las bigas, se han de fer de argamassa y guix, donant-los lo gruix de dos palms y mitg de amplària.

8. Que hauran de resseguir tota la teulada del presbiteri component totals las teulas ques trobian descompostas y mudant si és necesari algunas del las bigas y llatas i dexant ben compost y rebossat lo bocí de paret que sobrepujarà a la teulada de la nau fora del presbiteri.

9. Que hauran de desfer lo campanr fins a l'arrencada del finestral de la campana grossa, tornant-lo a formar ab dos finestrals ab la forma de mitg quadrat de modo que lo finestral de la campana major ab l'amplària que ella demana formar sobre la mateixa paret ahont s'està ara, y arrencant al menos un palm més amunt de la teulada aixecada, ha de mirar a llevant, y lo de la campana xica ab l'amplària que també ella

demana, ha de mirar a tremuntana. Y han de deixar ben compost lo tros de la teulada del presbiteri, de ahont arrenca lo finestral de la campana xica; y així mateix tot lo que de la del simbori del Roser se descompondrà en dita obra, venint a una mateixa canal gran lo vessant de la teulada que se alsarà ab la part de la que de dit simbori li correspondrà.

10. Que hauran de fer las sis bòvedas que demana la nau de la iglesia y de rajola doblada i formadas ab sas llunetas corresponents y proporcionadas sobre cada una de las capellas, y alsant las parets de desobre los archs de ditas capellas només que ab lo gruix y alsada, de manera segons bon art la altura de ditas llunetas.

11. Que han de terraguixar y emblancar de bon gruix totas las bòvedas, y així mateix las parets de desobre los archs de las capellas que no estan emblancadas, donant una lletada de cals ab pinsell a las que ja ho estan ara, si és menester, per més uniformitat. Y al mateix se li desfaran las motlluras de guix ques troban en lo exterior circul de quatre capellas y composta segons demanarà la seguritat y corresponent forma; la pedra ques veu xafada en la punta de l'arch del mitg pintaran de blau ab sas líneas blancas de divisió tot lo que fetas las bòvedas se veurà dels archs, tant de la nau com de las capellas y pilastras que no ho estan, seguint també ab una faixa de blau tots los círculs de las llunetas com està en las del presbiteri.

12. *Que tot lo interior de la paret del frontispici y porta de la iglesia, omplint y dissimulant la represa ques troba baix lo finestral, se ha de terraguixar y emblancar també de bon guix blanch.*

13. Que en la capella al entrar a la iglesia a mà esquerra se ha de desfer la volta y se li ha de fer bòveda de rejola o guix ab quatre archs de guix ab sa clau y alsada proporsionada com estan las demés.

14. Que tota la nova bòveda de dita capella las parets se han de terraguixar y amblancar també de bon guix blanch, y així mateix la bòveda y paret de la sua corresponent en l'altra part del sepulcre y de la de Sant Jacinto y Sant Ramón, pintant també de blau ab sas líneas blancas de divisió de pedras, los archs y claus de ditas quatre capellas.

15. Que lo convent, quedant-se tota la desferra de ditas tauladas a sa disposició, donarà a sas costas y a peu de obra totas las bigas, llatas, claus per clavar ditas llatas y teulas necessàrias per a la renovaació de totas las sobreditas teuladas, fent que per tot cavalqui al mitg palm la una teula sobre l'altra.

16. Que de tots los demés materials de pedra, cals, arena, aigua, rajola, guix, terra negra i instruments que se hauran de menester per a tota la sobre dita obra, han de cuidar los mestres a sas costas y despesas, oferint lo convent de sa part, tot lo allitre possible, perquè ho pugan tenir ab més comoditat.

17. Que lo convent deixarà gratuitament tota la fusta necessària per fer las sindrias, y així mateix tota la demés fusta ques trobarà desembarassada en lo convent podrà servir per las bastidas, sens rompre cap pessa ni malbaratar res. De las entenas empero claus, regles, mans de fuster y demés fusta que per totats las bestidas en sobre dita obra hauran menester, hauran de cuidar a sas costas los mateixos mestres, oferint-se lo convent a fer-los fiansa per las pessas que hauran de manllevar per las bestidas.

18. Que lo convent se obligarà a pagar lo preu convingut en tres o quatre pagas diferents, conforme se estipularà en lo acte: advertint que lo acte se farà de franch y los drets de corredor no seran més que dos reals de vuit de quatre pessetas cada un.

19. Que ajustat lo preu de dita obra sels donarà la primera paga se convindrà en lo acte, y des d'aquell dia a un mes hauran de comensar la obra, y per oto lo mes de maig del següent any mil set-cents trenta y tres se ha de donar acabada. = Fr. Miquel Senant P. Prior. Y així ab dits pactes y no sens ells, y aquells sempre salvos remenens fan y concedeixen lo dit preu fet de ditas obras ab totas las claususlas en semblants actes posar acostumadas, lo preu de dit preu fet y obras en la conformitat en dita insetada taba fahedoras, és de tres-centas seixanta lliuras moneda barcelonesa pagadoras ab esta forma, és a saber cinquanta lliuras lo dia que empesarà la dita obra de dit preu fet y la demés quantitat a proporció segons lo que hauran treballat en diferents pagues, a la bona menció y ab coneguda de dit P. Prior y convent, lo que prometen atendrer y cumplir sens dilació ni excusa alguna, ab lo acostumat salari de procurador, dins deu sous y fora vint barcelonesos, ab restitució de totas missions y despesas, y per complir las ditas cosas ne obliguen los bens, rèddits y emoluments de dit convent, així mobles com immobles, haguts y per haver, ab las renunciacions necessàrias y ab jurament. E lo dit Agustí Biscarri, aquí present, accepta lo dit preu fet ab lo modo, pactes y terminis contenguts en dita taba, y per lo preu sobredit y solucions, modo y forma dalt expressats, lo que promet cumplir sens dilació ni excusa alguna (...).

2

1737, setembre, 9.

Contracte entre els capitans de la confraria de N. Sra. del Roser del convent de Sant Pere Màrtir de Predicadors de Cervera i Marc Gaudier, mestre de cases de Cervera, per a la construcció de la sagristia de la capella del Roser de l'església del convent.

ACC: FN Cervera., Francesc Pomés (1735-37).

Sobre la fàbrica de la capella de N^a S^a del Roser construhida dins de la iglesia de sant Pere Màrtir de Predicadors de la present ciutat de Cervera Bisbat de Solsona, per y entre lo Dr. Joseph Riusech, not. públich, Rafel Torner negociant, Joseph

Farran espardenyer y Manuel Planes teixidor de lli, tots de dita ciutat, lo present y corrent any capitans de la confraria de Nª Sª del Roser, com ab lo present nott. infrascrit com a escrivà de dita confraria de fa fe, de una part, y March Gaudier y Ramon Riambau los dos mestres de cases en dita present ciutat habitants, són estat fets, pactats, firmats y jurats segons lo perfil y planta que te en ma el notari infrascrit, los pactes, capítols y avinensa següents: Primerament ab pacte que dits impressaris tingan a son càrrech lo haver de posar a ses costes tots los materials, així de guix, calç, arena , fustas, teulas y demés necessari per dita obra (menos la porta del portal y finestras de la sacristia, golfos, pany y clau y demés obra de ferramenta, com també lo haver-la de blanquejar havent d'ésser los materials y demés de bona qualitat.

Item sapian que los fonaments hauran de ser de deu palms de fondo, y si per perfecció de dita obra los necessita de major fond'rai, vinga a càrrech de dita confraria lo haver de pagar a dit impressari a més del preu infrascrit, tot allò sia just de haver-li de pagar per rahó del treball y materials hauran de posar los dits impressaris, per rahó del que se ocuparan més en la fondària dels dits deu palms.

Item sapian dits impressaris que lo march de la porta ha de ser de pedra picada.

Item sapian que lo motllo de la motllura de la cornisa sols haurà de tenir un palm y mitg quart de alsada, ab sa volada corresponent.

Item sapian que lo motllo de la motllura del march del portal haurà de tenir tres quarts d'ample y s'haurà de fer ressaltar (...).

Item sapian dits impressaris que deuran fer lo piso de dita sacristia enrajolat de cayrons de palm y quart.

Item sapian dits impressaris que se haja de fer volta en dita sacristia, qual haja de ser de guix y rajola doblada.

Item sapian dits impressaris que la cuberta de la teulada ha de ser a dos vessants, havent-hi de posar per diagonal una pessa, des de lo racó del àngul exterior y també degan fer son ràfech de obra cuyta.

Item sapian dits impressaris que se'ls entregarà tant la motllura del motllo de la cornisa com la motllura del march de la porta o portal, dibuixada a l'alsada y amplaria sobre dita.

Item sapian dits impressaris que deuran finir la obra de dita sacritia per tot lo mes de janer prop vinent, menos lo blanquejarla, que si apar a dits Srs. capitans per ocasió dels glasos o altrament lo prolongar-ho, se haja d'estar al dictàmen de dits capitans.

Item sapia lo impressari que lo infrascrit preu sels pagarà ab tres pagas; ço és la una luego comensarà dita obra, que serà més avançada que les dos restants, l'altra a

mitja obra y l'altra después de ser finida dita obra, qual obra haja d'estar subjecta a visura y después de visurada se'ls pagarà la última paga.

Item finalment sapian los dits impressaris que ab dits pactes y no sens ells, dits Srs. capitans de la sobredita confraria de Nª Sª del Roser representants, de llur grat y certa ciència sua donen a fer y fabricar per lo preu infrascrit la sobredita sacrista, si y de la manera que conste ab lo perfil y plano y pactes sobredits, als sobre anomentas March Gaudier y Ramon Riambau, los dos mestres de cases de la dita present ciutat, que són los que per menos preu se ha trobat en lo públich encant mitjentsant Joseph Benach, corredor públich y jurat de la mateixa ciutat infrascrit, present y avall acceptant. Lo preu de dita sacristia y demés obres fahedores en los sobredits pactes expressades és 90 ll, que juntes ab 10 ll per dits impressaris guanyades en la subhastació de dita obra fan la summa de cent lliures moneda barcelonesa, las quals prometen dits Srs. capitans en nom de dita confraria als dalt referits impressris, ab las pagas, modo y forma ab los sobredits pactes expressades sens dilació ni excusa alguna, ab lo acostumat salari de procurador dins la present ciutat sinch y fora de ella vint sous barcelonesos, ab restitució y esmena de totas missions y despesas y ab obligació de tots y sengles bens, rèddits y emoluments presents y esdevenidors de dita confraria, no entenentni obligant emperò los propis per tractar negoci alieno, ab totas las renunciacions necessarias y pertanyents segons estil del nottari infrascrit y ab juramènt y llargament de los dits March Gaudier y Ramon Riambau, los dos mestres de cases de la expressada present ciutat de Cervera, impressaris sobreanomen-tas, acceptan lo fer y faricar la sobredita sacristia si y del modo, forma y condició continuats en los sobredits pactes y insertats plano y perfil, que resten en poder del nott. infrascrit y per ells attentament vists y jurats, convenint, concernint y ab lo present prometent a dits capitans de la sobredita confraria y als successors en ells, que cumpliran en fer dita sacristia si y conforme en los dalt nomenats pactes se conté, y observaran y guardaran tots los pactes que per ells venen a guardar, observar y cumplir sens dilació ni excusa alguna, ab lo acostumat salari de procurador (...).

Capella i altar de sant Tomàs al convent de Sant Domènec. Aquesta capella era la dels teòlegs de Sant Tomàs de la Universitat de Cervera.